

5. Håndtering af kriser

Der kan ske forskellige begivenheder om bord, som betyder, at enkeltpersoner eller hele mandskabet på skibet bliver udsat for voldsomme psykiske belastninger. Det er belastninger, der kan udløse forskellige krisereaktioner. Det kan være en ulykke om bord, det kan være meldinger hjemmefra af ubehagelig karakter, det kan være piratoverfald eller en kollega i krise.

Pirater på Bonny River

Kaptajn Niels Kristian Klausen oplevede et forsøg på pirateri på Bonny River i Nigeria. Episoden fandt sted for en del år siden. En dag kl. 4 om morgenen ved bølge 53, hvor skibet ligger for anker, varskor skibshunden besætningen. Vagthavende havde ikke lagt mærke til noget. Der lå en 3-4 kanoer der var bundet fast, og piraterne, som var en 8-9 stykker, var kommet op ad ankerkæden. Med en boltsaks havde de skåret en lås af, så de kunne komme ned i skibets storesrum. Her var de i gang med at tømme, hvad der nu lå dernede – bl.a. nogle fortøjningstrosser, noget værktøj og maling.

Besætningen havde indstuderet forskellige procedurer omkring pirateri med alarm osv. Da hunden havde varskoet, slog vagthavende alarm. Alarmen lød, men i første omgang reagerede piraterne ikke. Det lykkedes dog besætningen i samlet flok at få dem skræmt fra borde.

Niels Kristian fortæller, at de alle sammen selvfølgelig var noget chokerede efter episoden. Særligt vagthavende, der ellers var en stor og stærk mand, var rystet. Det var mest over, at de var kommet om bord, og at de, selvom de var blevet opdaget, og alarmen havde lydt, i første omgang var gået ned mod besætningen. Han havde forventet, at alarmen havde fået dem til at smutte fra borde.

“ Vi snakkede meget om episoden bagefter. Vi klarede det på skibet ved at tale om det ad mange omgange. Folk fik mulighed for at fortælle, hvordan de havde oplevet det, og hvad de tænkte om episoden. Vi talte situationen igennem. Ingen var kommet til skade, de kom ikke ind til os. Vi endte op med, at vi havde tacklet det godt i fællesskab. De ting, vi havde talt om inden, fungerede. I det her tilfælde var det bedste helt klart at tale med sine kollegaer, der også var til stede, om hvad der var sket. ”

Niels Kristian Klausen, Kaptajn

Kriser kan være svære at tackle alene.

Konklusionen blev, at det faktisk styrkede sammenholdet om bord.

► ► Se del 2: Håndtering af kriser/
Hvad kan man gøre? ► ►

Dødsfald om bord

Dødsfald om bord smitter meget af og skaber en mat stemning. Men det sker, at folk ikke står op om morgenen. Hjertet har sagt stop, og så er de døde.

“*Vi er typisk kun et spejl af det samfund, vi er en del af, og på samme måde, som folk dør hjemme, så sker det også til søs. Det påvirker alle om bord i skibet, og det er man nødt til at snakke med folk om.*”

Lars Peter Jensen, Kaptajn

De gange, det er sket i Lars Peters karriere, har han samlet folk og prøvet at få snakket det igennem i fællesskab: Samtidig har han gjort det klart, at folk kan komme til ham enkeltvis. Der er jo nogle, der har været tættere på end andre. Det kan også handle om, at folk har dårlig samvittighed over, de måske ikke har sagt noget til vedkommende eller ikke har taget det alvorligt, hvis vedkommende har kommenteret på sit helbred og givet udtryk for at have følt sig dårlig tilpas.

Samtidig med at kaptajnen skal sørge for besætningen, har han/hun også en del andre opgaver i forbindelse med dødsfaldet. Han/hun skal lave det samme som en bedemand gør: Gøre liget klar, få det sendt hjem og klare alt papirarbejdet.

Kolleger i mulig krise

Mange gange smitter problemer i baglandet af på humøret om bord. Hvis man har haft en skidt afsked, eller noget man ikke fik nået, inden man tog af sted, så tager man det med. Og sker der noget hjemme, mens man er ude, er det også belastende. Så må man vurdere, om folk skal hjem.

“*Men det at tage en snak og give dem noget opbakning, det hjælper som regel meget. Jeg snakker meget med folk og hører på deres problemer. Jeg kalder dem ind bag en lukket dør og siger, at det her kommer ikke uden for denne dør.*”

Jens Evald Pedersen, Kaptajn

Det er de færreste, der kommer og siger det selv, hvis de har det skidt om bord. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på folks reaktioner, adfærd og kropssprog. Hvis en person fx siger, at han har det ok, samtidig med at han bider negle, står med armene over kors og ligner en hængt kat, så er der måske noget galt. Sådanne forhold er maskinchef John Agathon opmærksom på.

“*Du kan ignorere signalerne som leder eller tænke jeg prøver igen lidt senere. Så kan du sige til vedkommende: "Jeg fornemmer, det ikke er rigtigt godt – er det rigtigt? Er det noget, du har lyst til at snakke om eller?" Man skal altid spørge om lov, og det er ikke sikkert, du skal blande dig.*”

John Agathon, Maskinchef

John mener, at det i bund og grund handler om at lytte, være nysgerrig og stille spørgsmål, når folk gerne vil snakke. Og man skal ikke begynde selv at fortælle, hvad man selv har prøvet, og hvad der virkede godt for dig dengang.

“*Det handler om at stille nogle spørgsmål og få dem til at åbne lidt op og prøve at forstå deres situation.*”

John Agathon, Maskinchef

Maskinmester Gustav Schmidt Hansen fortæller, at det er svært på de lange ture at vurdere folks grænser i forhold til, om de føler sig socialt isoleret. Mange har også et behov for at være sig selv. Det behøver der ikke være noget mystisk i. Man er jo tæt sammen i lange perioder, døgnnet rundt.

“*Jeg er særlig opmærksom, hvis en person om bord også er tavs om dagen og i længere perioder – så er det vigtigt at spørge lidt forsigtigt til, hvordan det går på hjemmefronten, spørge lidt til familien eller andet. Man skal være opmærksom, hvis folk i længere tid isolerer sig og ændrer adfærd. Hvis de bliver korte for hovedet, hvis de mister deres humor. Et øget forbrug af smøger og kaffe eller alkohol kan også være signaler på, at tingene ikke er, som de skal være.*”

Gustav Schmidt Hansen, Maskinmester

► ► Se del 2: Håndtering af kriser/
Almindelige krisereaktioner ► ►

5 gode råd

- Hvis folk om bord ser ud til at have problemer, så spørg, om du kan hjælpe, og hvis de siger ja, så tag en snak med dem, hvor du bare lytter.
- Ved ulykker eller andet, hvor alle om bord er involveret, så saml folk, og lad dem hver især fortælle, hvordan de har oplevet situationen.
- Nogle gange kan man bruge andre om bord til en snak med et besætningsmedlem.
- Hvis problemerne er store, så tag kontakt til rederiet, der kan sikre mere hjælp.
- Det kan være en fordel at lære forskellige krisesympotomer at kende, så kan man bedre spotte eventuelle problemer.